

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczt: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 20 centów
Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów
od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRENUMERATA

na GAZETĘ LWOWSKĄ z DODATKIEM DZIENNYM i TYGODNIOWYM na czwarty kwartał 1860
od 1. października do ostatniego grudnia:

na miejscu . . . . . 4 zł. } waluty austr.
z pocztą . . . . . 5 zł. }

Przesyłki (franco) odbiera Kantor Gazety Lwowskiej, ulica Niższa Ormiańska Nr. 347.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronjka.

Monarchya Austryacka. Sprawy krajowe.

Wiedeń, 22. września. Ich cesarzew. Mości Arcyksiążęta Franciszek Karol i Ludwik Wiktor i Jej ces. Wysok. Arcyksiężna Zofia udali się na dniu 16. b. m. z Salzburga do Ischl.

Jego król. Mość książe Modeny przybył do Bassano.

(Posiedzenie rady państwa z 11. września.)
(Ciąg dalszy.)

Gdy hrabia Szescen ukończył odczyt przydzielonego sobie rozdziału sprawozdania, zabrał głos po krótkiej przemowie radca państwa hrabia Clam-Martinitz, drugi sprawozdawca komitetu i oznajmił, że następujący teraz rozdział sprawozdania zawiera ogólny wstęp do budżetów ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i policyi, które jak wiadomo przydzielone były osobnej sekcji komitetu. Osnowa tego rozdziału jest następująca:

„Komitet przystępując w dalszym toku swej pracy do rozpoznawania budżetów ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i policyi, powziął z góry przekonanie, że mała jest nadzieja przy terażniejszej administracji tych gałęzi władzy publicznej i na podstawie jej systemu osiągnąć znaczne oszczędzenia w zaprojektowanych wydatkach.

Od kilku już lat otrzymały — jak wiadomo — wszystkie ministerstwa wyraźny rozkaz, zaprowadzić ile możności jak największą oszczędność w swoich departamentach.

Prócz tego obradowała przez kilka miesięcy komisya, której wyłącznem zadaniem było proponować wszelkie redukcye w wydatkach państwa, jakieby się tylko bez uszczerbku dobra publicznego zaprowadzić dały.

Można zatem przypuszczać, że wszelkie ważniejsze oszczędzenia zostały już należycie ocenione.

Jakoż istotnie okazuje się za wpływem obudwutych wypadków budżet na rok 1861 w porównaniu z rokiem 1860 mniejszym: przy ministerjum spraw wewnętrznych o . . . . . 5,290.600 zł.
„ „ sprawiedliwości o . . . . . 1,042.300 „
„ „ policyi o . . . . . 213.600 „

a oprócz tego częścią skutecznio już ministerjum spraw wewnętrznych zniesieniem kilku władz krajowych i obwodowych jako też redukcją władz budowniczych, a częścią zapowiedziało na przyszłość dalsze oszczędzenia, z których pierwsze — o ile sekcya komitetu mogła je przejrzeć w czasie obrad — podane są na 785.000 zł., a drugi wyniosą do 500.000 zł., chociaż ta ostatnia kwota w roku 1861 dopiero częściowo tylko przyniesie skarbowi korzyść rzeczywistego oszczędzenia.

Wszelako pominąwszy nawet tę okoliczność bez wątpienia ważną, że władze pomimo stanowczego rozkazu Jego ces. Mości nie przeprowadziły już dawniej w ciągu dziesięciolecia przynajmniej w znacznej części tych oszczędzeń, które uznały same za możebne wśród terażniejszego systemu administracji, a które tylko w trzech rzeczonych departamentach wyniosły przeszło 7 milionów, wypadło z drugiej strony wziąć to na uwagę, że zawsze wątpliwa jeszcze poniekąd, czy te projektowane oszczędzenia okażą się istotnie podobnymi do przeprowadzenia, i czy można będzie bez zasadniczej zmiany organizmu administracyjnego, wykonać tak uszczuplonemi siłami to wszystko, czego nie można było dokazać dotychczasowemi środkami. Wiadomo, że pomimo nadzwyczajnie wielkiej liczby władz i urzędów każdy organ w terażniejszym składzie — a nawet każdy

członek tych organów użala się na obarczenie pracą; że właśnie dla tego obarczenia leżą odłogiem ważne gałęzie służby publicznej; że nadto skala płacy u wielkiej armii podrzędnych urzędników nie dochodzi o wiele miary najkonieczniejszych potrzeb i najsluszniejszych żądań, i że nakoniec przeprowadzenia ważnych ułatwień i ulepszeń w służbie publicznej nie można się spodziewać, dopokąd duch administracji pozostanie ten sam, co dzisiaj.“

W obec tej obawy komitetu oświadczył jednak pan minister spraw wewnętrznych, że na podstawie dotychczasowego doświadczenia nie powątpiewa wcale o przeprowadzeniu zaproponowanych dla oszczędności redukcji bez uszczerbku w potrzebach administracji. „Oceniając wszystkie te względy zajął się komitet najściślejsem rozpoznaniem pojedynczych pozycji, i co do każdej, podającej jakikolwiek punkt oparcie zasięgał potrzebnych wyjaśnień od przynależnego c. k. ministerjum.“ (C. d. n.)

Hiszpania.

(Podróż Ich Mości Królestwa. — Wiadomości bieżące.)

Madryt. Dziennik *Gaceta di Madrid* donosi, że Królowa przybyła na dniu 9. września o godzinie 9½ wieczór do Albacete. Przyjmowano ją z entuzjazmem. Wszędzie zgromadzała się ludność powitać Królowę. Damy przynosiły kwiaty i chłodniki. — Na dniu 11. września odbył się wjazd Ich Mości Królestwa do Palmy; nazajutrz mają wysiąść na ląd. Eskadra królewska składa się z liniowego okrętu „Francisco de Asis“, z fregaty „Princesa de Asturias“, z korwety „Mazzaredo“, z parowców „Lepanto“, „Siviers“, „Isabell II.“, „S. Francisco de Borja“ i „S. Quentin.“ Jak donosi dziennik *Novedades*, francuski poseł Barzot, płynął za eskadrą królewską na francuskiej fregacie „Gomez.“ — Dziennik *Gaceta* ogłasza dekret względem spisu dóbr, dochodów i przywilejów kościelnych, by rozeznać, co będzie można zamienić na zapisy długu państwa. — Rząd hiszpański miał Papieżowi ofiarować 8 dział górskich.

Anglia.

(Nowiny dworu.)

Londyn, 18. września. Królowa, książe małżonek i familia królewska przybyli w sobotę wieczorem z Balmoralu do Edynburga i wysiedli w pałacu Holyrood.

— Królewska familia opuściła wczoraj wieczór Edynburg i powróciła dzisiaj rano do Osborne. Londyn liczy z gości teraz następcę tronu Wirtemberskiego, W. księcia Michała, który przybył z małżonką i licznym orszakiem w sobotę rano do Dworu, i udał się ztąd do Torquay. Lord J. Russell powróci dzisiaj z dóbr swoich do Londynu, a z końcem tygodnia jedzie w dworzę Królowej do Niemiec. Sardyński poseł zjechał tu w piątek z Paryża, ztąd zaś wyjeżdża hr. Saligny, francuski poseł do Meksyku.

— Książę Walii zakładał 1go b. m. w Ottawie w Kanadzie węgielny kamień na nowy gmach parlamentu.

Francya.

(Podróż Cesarstwa. — Wiadomości bieżące. — Wojska do Rzymu. — Wypadki dzienne. —

Paryż, 18. września. Cesarz i Cesarzowa otrzymali dzisiaj smutną wiadomość o śmierci księżnej Alby. Pogrzeb księżnej odbędzie się dopiero po powrocie Ich Mości Cesarstwa. Nowy telegraf między Tulonem i Algierem przerwany na dwa dni, już jest naprawiony. Prywatne wiadomości donoszą, że Cesarz i Cesarzowa wysiedli w niedzielę przed południem na wyspie Minorce w Mahon, chcąc odwiedzić Królowę hiszpańską. Królowę nie zastali, bo bawiła jeszcze w Palmie (na wyspie Malorce), i dopiero w niedzielę wieczór przybyła do Mahon. Zostawiwszy list do Królowej, udali się Ich Mości Cesarstwo w dalszą podróż do Algieru, i wczoraj rano o 9tej godzinie widziano z Algieru przybywającą eskadrę na

wysokości morza. Cesarz nakazał sypać nowe wybrzeże w Marsylii, tworząc zatokę większą od Cherbourgskiej.

— Fregata parowa „Armadié“, mieszany okręt transportowy „Plyome“ i paropływ transportowy „Gregeois“ zawinęły 17go zrana z 7mym pułkiem piechoty, jedną baterią i jednym szwadronem huzarów do Civitavecchii. Generałowie Goyon i Ridonel, którzy przybyli na pokładzie fregaty „Armadié“, odjechali natychmiast do Rzymu. Książę Grammont wyjeżdża jak słycać, z Rzymu za urlopem na dłuższy czas.

— *Monitor armii* donosi, że wojska francuskie w Rzymie i Civitavecchii przybiorą znowu nazwę: Dywizya okupacyjna we Włoszech. Tej dywizyi skład jest następujący: Jenerał hrabia Goyon naczelny wódz; 1. brygada: jenerał Noue, 25. i 40. pułk piechoty i 20. batalion strzelców; 2. brygada: 7. i 62. pułk piechoty; pół szwadronu 4go pułku huzarów; artylerya: 4. i 7. bateria 16go pułku konnej artyleryi; 4ta kompania 4go szwadronu pociągów; 4ta kompania robotników i 3cia kompania 2go batalionu 2go pułku inżynierii.

— Mówią, że książę Montebello przyjedzie tu za urlopem z Petersburga; pod niebytność jego załatwia sprawy ambasady baron Fournier.

— Dziennik *Journal des Débats* wyszczególnia następujące dwa czyny: Garibaldi rozkazał z własnego popędu sardyńskiemu wojsku wylądować w Neapolu, a pan Brennier nie protestował przeciw wylądowaniu. Garibaldi oświadczył także w proklamacyi Neapolitanom, że asyxyę ogłosi dopiero w Kwirynalu. Dziennik więc *Journal des Débats* wskazuje, że Garibaldi ogłosił proklamacyę na dniu 10go b. m., a wojsko sardyńskie wkroczyło dnia 11go do państwa kościelnego. Sardynia uczyniła krok stanowczy, który może zmienić zamysły Garibaldeggo w tej mierze. Dziennik *Pays* zwraca uwagę Garibaldeggo, że ani królewska ani republikańska armia nie zdoła pozbawić Papieża Rzymu i władzy świeckiej, jaka niezbędnie potrzebna jest władzy duchownej, pokąd tylko Francya znaczenie swoje posiadać będzie. Francuską załogę więc w Rzymie zwiększono, by zapobiedz wszelkim wypadkom. Francuskiego posła nie dlatego odwołano z Turynu, by Sardynii wyjaśnić politykę Francyi, ale by naruszonemu prawu narodów i lojalności Europy dać publiczny zakład. — Dwie rzeczy mogą uspokoić Europę: najpierw Francya z pewnością bronić będzie Papieża; powtórę Europa nie omieszka interweniować we Włoszech, by rewolucyę uśmierzyć i oznaczyć jej rezultat.

Piemont i patryoci włoscy mogli wzburzyć Włochy, a tylko Francya i Europa uspokoi Włochy. Sprawy włoskie zakończą się jak wszędzie porządkiem i słuszością. Los półwyspu nie zawisł od tego, co Garibaldi uczyni, bezpieczeństwo Papieża nie zawisło od tego, co uczyni sardyńskie wojsko albo jenerał Lamoricière. — To niech uspokoi ludzi zdrowego rozsądku.

— Panowie Rovett, Conneau, Trotten i Curtis podjęli się ukończyć w przeciągu trzech lat telegraf podmorski między Francją i Ameryką, a rząd zastrzegł im 1,000.000 frank. rocznie czystego dochodu.

Paryż, 19. września. Dzisiejszy *Monitor* zamieszcza wiadomości z Algieru z dnia 17go b. m.: Cesarz i Cesarzowa przybyli do Algieru szczęśliwie, chociaż pogoda nie sprzyjała. Przyjęcie Ich Mość Cesarstwa było bardzo wspaniałe. W południe stanął Bej tunetański i był przyjęty u Cesarza i u Cesarzowej. W ciągu dnia oczekiwano brata Cesarza marokańskiego. Dziennik *Constitutionnel* zaprzecza stanowczo pogłosce, jakoby Francya za wyspę Sardyńię i Elbę dozwalała przyłączyć Neapol i Sycylię do Piemontu.

Włochy.

(Pismo hr. Cavoura. — Odpowiedź kardynała Antonelliego. — Zwłoka w wypłacie wexłów. — Odezwa gubernatora Ankony. — Poddanie się twierdzy w Pesaro. — Doniesienia z Rzymu. — Doniesienia z Neapolu.)

Rzym, 12. września. Urzędowy dziennik rzymski ogłasza pismo hr. Cavoura datowane dnia 7. b. m. do kardynała sekretarza stanu Antoniego, w którym hr. Cavour z polecenia swego monarchy zawiadamia kardynała, że wojska piemonckie otrzymały rozkaz odeprzeć siłą wszelkie przeszkody stawiane manifestacyom ludności w Umbryi. W końcu wzywa hr. Cavour kardynała sekretarza stanu, aby rozkazał natychmiast rozbroić i rozpuścić korpus cudzoziemski, który istnieniem swem zagraza nieustannie spokojowi Włoch.

„Jego Eminencya kardynał sekretarz stanu odpowiedział jak następuje:

Excelencyo! Pomijając jaką drogą Wasza Excelencya uznałaś za stosowne przestać mi pismo swe z dnia 7. b. m., chcę zupełnie z zinnem zastanowieniem poświęcić uwagę moją temu, co Wasza Excel. przedstawiasz mi w imieniu swego monarchy. Nie mogę utaić, że mię to wiele kosztuje, i muszę użyć całej mocy nad sobą. Nowe całkiem zasady prawa publicznego, wyłożone w piśmie Waszej Excel. zbyt sprzeczne z zasadami odwiecznie uznanemi wszystkich rządów i ludów mogłyby mię wprowadzić u wolnie od wszelkiej odpowiedzi. Ale iż mię mocno obeszły oskarżenia i potwarze ciskane na rząd Jego Świątobliwości, nie mogę się wstrzymać, aby odeprzeć zarzutów całkiem nieuzasadnionych i niesprawiedliwych, przeciw nowoutworzonemu wojskom papieskim. Niezem nie można usprawiedliwić obelgi uczynionej rządowi Jego Świątobliwości, gdy się mu zaprzecza spólnego wszystkim monarchom prawa przyjmować cudzoziemców do służby wojskowej. Nie zdarzyło się jeszcze nigdy do dnia dzisiejszego, aby kto wzbraniał któremu rządowi przyjmować w słu-

zbę wojska cudzoziemskie. Wiele rządów utrzymuje i teraz cudzoziemców na swym żołdzie. Zwążywszy to sędzę, że Ojcu Św. jako spólnemu ojcu wszystkich wiernych, mniej jeszcze niż komu innemu można wzbraniać w szeregi swego wojska przyjmować tych, którzy ze wszęch stron katolickiego świata spieszą na pomoc stolicy św. i państwu kościelnemu.

Nie może być więcej nieprawdziwego i więcej obraźliwego jak zarzucać wojsku papieskiemu, że jest przyczyną niepokojów, które w ostatnich czasach zaburzyły, niestety! kraje stolicy św. Nie potrzebuję tego dowodzić. Historia zapisała już, z kąd to przyszły i czyje były te wojska, które gwałt zadały ludności, i jakich używano szluk, aby wprawić w nieład większą część Włoch i zburzyć wszystko, co według prawa i sumienia powinno być świętem i nietykalnem.

Smutne następstwa powstania, których doznała Perugia w chwili gdy wojska stolicy św. przywracało prawny porządek w tem mieście, logicznie przypisać należy obcy podżegaczom powstania, a nie wojsku stolicy św. Pan, panie hrabio zwiesz bardzo dobrze z kąd przychodziły powstaniu pieniądze, broń i wszelkiego rodzaju środki pomocnicze, równie jak rady i rozkazy.

Z tego wszystkiego wynika, że to co stronnictwa nieprzyjajne stolicy św. zarzucają Ojcu św., jest potwarzą. Niemniej potwarzą jest obwiniać dowódcę wojsk papieskich o wyzywające groźby i proklamacye, które miałyby wywoływać niechęć i niebezpieczne wzburzenie umysłów.

Wasza Excelencya w ubliżającym swem piśmie wzywasz mię w końcu imieniem swego monarchy, abym niezwłocznie rozkazał rozbroić i rozpuścić wojsko, o którym mowa. Wezwaniu temu towarzyszy groźba, że Piemont siłą zbrojną przeszkodzi działać wojskom papieskim. Jest to rozkaz dany stolicy św. Wstrzymuję się dać mu właściwą nazwę. Stolica św. odrzuca go z pogardą i nie może uczynić inaczej, czując się silna w swem prawie. Odwołuje się do prawa narodów, pod którego tarczą spoczywała dotąd Europa. Na jakiegokolwiek gwałty ma być w przyszłości jeszcze narazona stolica św., których w niezem nie wywołała, od tej chwili mam sobie za święty obowiązek, głośno przeciw nim z góry zaprotestować w imieniu Jego Świątobliwości Ojcu św.

Zostaje i t. d. Rzym 11. września 1860. *Antonelli.*“

Równocześnie z wspomnianym listem hr. Cavoura, posłał piemoncki minister wojny jenerał Fanti, do naczelnego wodza wojsk papieskich, jenerała Lamoricière, pismo datowane z Arezzo dnia 9. b. m. w treści swej zupełnie zgodne z notą hr. Cavoura, zawierające też same żądania i groźby.

Urzędowy dziennik rzymski tak o tem pisze: Oba te pisma ministeryalne piemonckie, przekraczają jak każdy widzi, wszelką miarę i są tego rodzaju, że wstrzymujemy się od wszelkich nad niemi komentarzów.

W dodatku jeszcze, w chwili, w której Jego Eminencya kardynał Antonelli dał odpowiedź swą na pomieniony list hr. Cavoura, nadeszła wiadomość, że gdy wojska papieskie przywróciły w mieście Fossombrone porządek, rozegnawszy tłum obcych powstańców, wojsko regularne piemonckie skoncentrowane w znacznej sile w Toskanii nad granicą Cattolici, ważyło się przekroczyć granicę i napaść na załogę w Pesarze, która cofnęła się do La Rokki. Straz przednia piemoncka dotarła do Fano.

Tymczasem Cesarz Francuzów dowiedziawszy się, że gabinet piemoncki postanowił żądać pod groźbą zajęcia Marchyi i Umbryi, aby rząd papieski niezwłocznie rozpuścił cudzoziemskie swe wojska, telegrafował natychmiast do Króla sardyńskiego, że w razie gdyby wojsko piemonckie wkroczyło w granice państwa papieskiego, będzie zmuszony oprzeć się temu stanowczo, i wydał już rozkaz wzmocnić korpus okupacyjny w Rzymie.

Gubernator cywilny w Ankonie hr. Quatrebarbes przedłużył na życzenie izby handlowej czas wypłaty wexłów, które wychodzą z dniem 15. i 30. września. Na mocy ogłoszenia gubernatorskiego z dnia 15go b. m. ma się złożyć wszelka broń palna i sieczna w przeciągu 24 godzin, w przeciwnym razie kto zataja, popada karze przepisanej. Bramy miasta otwarte są od godziny 6tej rano do wystrzału działowego wieczór. Małe fórtki stoją otworem od 4tej godziny rano do 11tej wieczór. W razie najazdu na miasto mają się obywatele, usłyszawszy wystrzał z działa, chronić do domów, okna zamykać, a żaluzye zostawiać otwarte; wszelkie zbiegowiska zakazują się, a zandarmerya ma prawo rozpedzać i areztować zdróżnych.

Hrabia Quatrebarbes ogłosił tegoż samego dnia następującą proklamacyę:

„Mieszkańcy Ankony! Wkroczone do Marchyi nie wypowiadając wojny; krwawe oblężenie Pesary, gdzie pułkownik Zappi walczył w 400 ludzi przeciw 8600, znieważenie prawa narodów i zasad cywilizowanego świata sprowadzą nieuchronną walkę wojsk papieskich z armią sardyńską. Jenerał Lamoricière przykładnie się zemści. Spodziewamy się, że za Boską pomocą zwycięstwo uwieńczy dobrą sprawę; ale wszelkie zwycięstwo jest krwawe. Na polu bitwy nie będzie wrogów, tylko ranni. Dlatego urządzi się w kościele Dominikanów szpital przynajmniej na 400 łózek.

Zapraszamy więc wszelkich mieszkańców Ankony jakiegokolwiek stronnictwa brać udział w uczynku miłości bliźniego, i by pożyczili nam jeden albo kilka materaców i poduszek, które oznaczać się będą imieniem właściciela. Siostry miłosierdzia, którym poruczono ten szpital, zapiszą imię dawcy i liczbę pożyczonych

rzeczy, by później zwrócić własność. Spodziewamy się, że mieszkańcy usłuchają naszego wezwania, i oszczędzą sobie tego, by ich przymuszała władza wojskowa, gdyż jej pierwszym obowiązkiem jest pielęgnować rannych.“

Ankona, dnia 15. września 1860. Komendant cywilny hrabia Quatrebarbes.

Do dziennika *Allg. Ztg.* piszą pod dniem 13. września z granicy rzymskiej o zdobyciu Pesary: Dnia 11go b. m. o godzinie 3. z południa Sardowie rozpoczęli ogień na zamknięte bramy miasta; wkrótce otworzono bramy, gdyż miasto nie miało wojska; msgr. Bella zamknął się z niem w twierdzy nadmorskiej. Wojska sardyńskie zajęły miasto i rozpoczęły ogień na twierdzę, który trwał do 9tej godziny wieczór. Wczoraj o godzinie 5tej rano ponowiono atak na twierdzę, a we dwie godziny wywiesił msgr. Bella chorągiew i zażądał kapitulacji z honorem dla załogi; Cialdini nie przystał na to, i znowu rozpoczął się ogień. Na to udał się Bella osobiście do generała, Cialdini go nie przyjął, tylko odprawił do komendanta placu margrabiego Zappi. Bella ułożył więc się z margrabim, a załoga w liczbie 1200 poddała się na łaskę i niełaskę.

Łatwo pojąć, że mała garstka papieskich Szwajcarów nie zdołała się długo opierać armii generała Cialdini.

— Telegram z Turynu umieszczony w Gazecie Augsburskiej donosi pod dniem 18. b. m.:

Wojska papieskie walczą zaciekle. W Perugii doznaliśmy znacznych strat. Straciliśmy siedmiu oficerów. Major Cropollo z Medyolanu ciężko ranny w udo. Kapitan Meano poległ. Nieprzyjacieli stracił kapitana de Maistre. Hiszpania wysłała do Turynu silną protestację przeciw wkroczeniu wojsk piemonckich w granice Państwa kościelnego.

Neapol. *Gazeta wiedeńska* pisze: Garibaldi dozwala oficerom i urzędnikom armii neapolitańskiej pozostać nadal w swych stopniach i zatrzymać swe dobra. Wojskowi, którzy chcą nadal pozostać w służbie mają się zgłosić do najbliższej komendy wojskowej. Oficerowie, którzy to uczynią wraz z swymi żołnierzami, zatrzymują dowództwo nad nimi. Ci, którzy zgłoszą się sami bez żołnierzy, będą umieszczeni dopiero przy organizacji armii. Oficerowie, którzy się nie zgłoszą do dziesięciu dni będą wykluczeni od służby. 3500 żołnierzy pozostałych w Neapolu po odjeździe Króla, iż się wzbranił przejść w szeregi ochotników, puścił wolno Garibaldi. Zdaje się, że udadzą się do Gaety. Zgromadzona w Gaecio armia królewska liczy dwa pułki grenadyerskie, razem 4674 ludzi, pułk strzelców gwardyi 2337 ludzi, dziesięć batalionów strzelców liniowych razem 11.600. Dwa pułki buzarów gwardyi 1500, trzy pułki dragonów 2250 i cztery baterie artyleryi 1100 ludzi razem całego wojska 23.461 ludzi. Twierdza Gaeta oddalona 16 mil od Neapolu, wznosi się na skale wystającej stromo nad powierzchnią morza, i jest od strony morskiej dobrze ufortyfikowana. Od lądu bronią ją baterie dział pozycyjnych wielkiego kalibru. Jedną stroną panuje nad przystanią. Twierdza Gaeta, San Germano i Capua tworzą razem trójkąt obronny, wśród którego wojska królewskie zajmują stanowisko. Obie te twierdze leżą w oddaleniu o 10 mil niemieckich od Gaety. San Germano nad brzegiem Rapidanu na pochyłości Monte Cassino jest silnem obronnem stanowiskiem, a w razie potrzeby załoga ma zapewniony sobie odwrót. Capua nad Volturnem na bardzo silnie ufortyfikowany szaniec przedmostowy.

Znana proklamacja Garibaldegó, w której oznajmia Palermitanom, że ogłosi aneksję do państw Wiktora Emanuela ze szczytów Kwirynału, gdy cała wielka rodzina włoska będzie już z sobą złączona, zawiera także ustęp bardzo cierpki i pełen gorczy o tych nikczemnikach, którzy w nędznych widokach osobistych teraz już prawią o aneksyi. W związku z tą proklamacją jest przyniesiona wczorajszym telegrafem wiadomość, że Garibaldi rozkazał uwięzić 33 emisaryuszów Cavoura. I wśród takiego właśnie zamętu rozwodzi się hr. Cavour, (w swym okólniku z dnia 12. b. m. do posłów piemonckich, przy dworach zagranicznych), nad rewolucją, która rozwojem swoim, zadziwiła Europę, nad bohaterstwem czynami pełnego sławy wojownika w Neapolu, i nad skutkami, które osiągnął wprawdzie na sposób mniej zwykły, i więcej burzliwy jak w środkowych Włoszech, które jednak są równie ważne dla utrzymania pokoju i równości europejskiej. Hr. Cavour nazywa przyłączenie Neapolu i Sycylii zwycięstwem zasady monarchicznej nad nieprzyjaciółkami tronów i rewolucyjnymi namiętnościami.

W Awelinie wybuchła kontrrewolucya. Garibaldi wysłał wojsko, aby je przytłumić.

Garibaldi mianował Karola Cattaneo i Piotra Leopoldi posłami Obojga Sycylii przy dworach londyńskim i turyńskim. Garibaldi mianuje więc własnego posła nawet do Turynu.

— Wojsko dyktatora w liczbie 15.000 przechodziło nie zatrzymując się przez Neapol, dążąc pod Kapuę, gdzie jeszcze stoją pułki królewskie, w pochodzie zajmują Averso na lewym brzegu rzeki Volturno. *Constitutionnel* zamieszcza wiadomość z Neapolu z dnia 11. września, że wszystkie prowincje oświadczyły się za przystąpieniem do dyktatury Garibaldegó, i że wojska królewskie w Kapuę chcą kapitulować.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Zemlin, 22. września. Dla gwałtów, jakich dopuszczali się samowolnie urzędnicy serbscy względem poddanych obcych państw,

otrzymali konsulowie głównych mocarstw w Belgradzie, zlecenie poczynić stosowe kroki u księcia Miłosza.

Paryż, 19. września. *Patrie* potwierdza autentyczność proklamacji Garibaldegó do Palermitanów. Ten sam dziennik zaprzecza wiadomość o zamachu na Cesarza.

Paryż, 21. września. Cesarz i Cesarzowa przybędą dziś do Marsylii.

Paryż, 22. września. Sardyński poseł pan Nigra wyjeżdża z Paryża; do załatwienia spraw pozostanie sekretarz. — *Monitor* donosi, że Cesarz i Cesarzowa wylądowali już w Marsylii.

Turyń, 20. września. Słychać, że wojska sardyńskie obsadzą także Viterbo, Frosinone i Velletri.

Turyń, 20. września. Po bitwie z 18go kapitulowała większa część armii papieskiej. Wojska cudzoziemskie powrócą do swojej ojczyzny. Lamoricière dostał się z kilku jeźdźcami do Ankony. Prócz w Ankonie nie ma już ani jednego batalionu wojsk papieskich. Generał Pimodan umarł. Piemont puszcza na wolność generała Schmida, jako też wszystkich pojmanych oficerów papieskich pod warunkiem, jeśli się obowiązują opuścić państwo i nie walczyć nigdy więcej przeciw Piemontowi.

Turyń, 21. września. Telegraf do Maceraty jest naprawiony, *Dzisiejsza Opinione* pisze, że zwołany będzie parlament, by wydał wotum swoje o polityce, która ma zapewnić ostateczne zwycięstwo sprawie włoskiej. Obsadzeniem Umbryi i Marchyi spodziewa się Piemont nawrócić Garibaldegó do aneksyi. Garibaldegó otacza partya, która nienawidzi Cesarza Napolcena i ministeryum piemonckie, która pragnie uderzyć na Francję w Rzymie. Piemont odrzuca wszystko, co grozi wojną z Francją lub wojną europejską. Kampania w Umbryi i Marchyi jest już prawie ukończona; wojska Lamoricière były się dobrze, często jakby z rozpaczą. Ankona nie może trzymać się długo.

Medyolan, 20. września. *Dzisiejsza Perseveranza* donosi z Turynu: Król otrzymał list od Garibaldegó z przedstawieniem, ażeby zarzucił teraźniejszą politykę swoją. Wysłana przedwczoraj odpowiedź była stanowczo odmowna. Spodziewają się, że to wyraźne odrzucenie polityki antyfrancuskiej przekona Garibaldegó, że północne Włochy nie dadzą się pociągnąć, i że niebezpieczne przesilenie w Neapolu i Sycylii rozstrzygnie się wkrótce pomyślnie dla Piemontu.

Medyolan, 21. września. *Dziennikowi Perseveranza* piszą z Turynu: Piemont ofiarował Anglii zwrot pojmanych w Rzymskiem Irlandów, ale Anglia pozostawiła ich los swobodnemu rozstrzygnięciu Piemontu. Talleyrand odjechał 19go. — Depretis żądał dywizyi wojska piemonckiego, ponieważ wyspa Sycylia jest zupełnie ogołocą z wojska. Ale rząd sardyński odmówił, ponieważ wojska jego w Sycylii byłyby pod rozkazami generałów sycylijskich.

Neapol, 18. września (na Genue.) Garibaldiści przecięli komunikację między Kapuą i Gaetą. Garibaldi mianował Mordiniego prodyktatorem Sycylii i wydał nową proklamację, w której powtarza: że teraz niechce aneksyi, gdyż dopiero z Rzymu ogłosi Królestwo włoskie.

Pocztą zamorską na Tryest.

Konstantynopol, 15. września. Ilhaim Basza, zięć Sułtana, umarł; wdowa ma zaślubić syna Riza Baszy. Wielki Wezyr wyruszy wkrótce w dalszą podróż do Bośni. Ludności tureckiej w Syrii nałożono 25 milionów, a żydowskiej 4 miliony dla wynagrodzenia szkody chrześcianom. Wielki książę Nikołaj rozszerzy swą podróż aż do Teheranu.

Bejrut, 9. września. Francuski korpus ekspedycyjny przybył już cały. Fuad Basza spodziewany jest tu dla naradzenia się z obcymi komisarzami.

Damaszk, 8. września. Liczba uwięzionych wynosi dotąd 1020, ale ma być doprowadzono do 4000; między nimi znajdują się prawie trzy czwarte części tutejszych kupców żydowskich. Na szubienicę skazano 112, do 600 na galary, a 127 rozstrzelano. Ogólną szkodę chrześcian obliczają na 250 milionów piastrow, a liczbę zamordowanych na 7500 do 8000. Fuad Basza nakazał miastu odbudować 2000 domów chrześciańskich. Francuzi mają wspólnie z 8000 wojsk tureckich uderzyć na Ledzę, gdzie się schroniło wielu głównych winowajców.

Smyrna, 15go września. Krwawa bitka między policją i pospółstwem grekiem zmusiła władzę użyć surowych środków ostrożności. Generał Gröben przejeżdżał tedy do Bejrutu.

Wiadomości handlowe.

(Targ Olomuniecki na wól.)

Olomuniec, 12. września. Na dzisiejszym targu było 235 wółow z Galicyi, z czego tylko 13 sztuk pozostało niesprzedanych. Ceny niezmięły się od przyszłego tygodnia i cętnar mięsa, kosztował 21 zł. 20 c. w. a. Za najlepszą parę wółow wagi 840 $\mathcal{E}$ mięsa i 140 $\mathcal{E}$ łożu płacono 230 zł., za najpośledniejszą parę wagi 440 $\mathcal{E}$ mięsa i 20 $\mathcal{E}$ łożu 110 zł. w. a.; cena przeciętna ze 133 sprzedaży wypadła na 148 zł. w. a. za 645 $\mathcal{E}$ mięsa i 60 $\mathcal{E}$ łożu.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 22. września.

Hotel europejski: PP. Starzyński Bojomir. — Sobolowski Stanisław. — Podhorodeński Leon. — Lityński Józef.
Hotel angielski: Skarzyński Stanisław.
Hotel Kahna: Hr. Komorowski, c. k. podporucznik. — Kozubski Jan.

Dnia 23. września.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Golejowski Adam. — Hr. Romer Wilhelm. — Krippner Henryk, radca ekonomicz. — Pohorski Mik., c. r. kapitan. — Polowcow, c. r. inspektor. — Leszczyński Władysław. Hotel europejski: Hoppe Marian. Hotel angielski: Jesser Józef, dr. praw. — Hr. Łoś August. Hauser Franciszek, c. k. radca sąd. kraj. — Abrahamowicz Józef. Hotel krakowski: Lityński Meliton.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 22. września.

PP.: Hr. Łoś Włodzimierz, do Młynisk. — Hr. Poniński Artur, do Kowalówki. — Domaradzki Seweryn, do Stanimirza. — Witosławski Władysław, do Zalesia. — Hr. Łączyński Izidor, do Batiatycz. — Hr. Łączyński Henryk, do Stojanowa.

Dnia 23. września.

PP. Horé Maur., c. k. kap., do Jarosławia. — Krepner Henr., radca ekon., do Wiednia. — Hr. Starzyński Adam, do Krzywocy. — Hr. Bukowski Bonaw., do Izdečki. — Borowski Mac., do Hurka. — Prek Tad., do Pantalowic. — Hr. Danin Berkowski Stan., do Serebna. — Nowacki Kaz., do Tajsarowa. — Skarżyński Stan., do Suszyc. — Starzyński Boj., do Derewni. — Chejecki Zigm., do Choreszkowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 21. września.

Table with 6 columns: Pora, Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum., Stopień ciepła według Reaum., Stan powietrza według wilgotności, Kierunek i siła wiatru, Stan atmosfery. Rows for 7. god. zrana, 2. god. po p.d., 10. god. wiecz.

Ilość deszczu 2.62.

Dnia 22. września 1860 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

23. 69. 43. 44. 24.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 3. i 13. października 1860 r.

Kurs lwowski.

Dnia 22. września.

Table with 4 columns: wal. austr., gotówka (zl., c.), towarem (zl., c.). Rows include Dukat holenderski, Dukat cesarski, Półimperyal zł. rosyjski, Rubel srebrny rosyjski, Talar pruski, Polski kurant i pięciozłotówka, Galicyj. listy zastawne za 100 zir., Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika, Galicyjskie obligacye indemnizacyjne, 5% Pożyczka narodowa.

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 22. września

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 zlr. 74 40. Metaliki po 5% za 100 zł. 62.25; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicyi —; Bukowiny —; Akcyje Banku narodowego sztuka 745.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 169.—; niższo-austr. towarzystwa eskontowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —. Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 114 30. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 133.30. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —. Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6 39, dukaty ces. pełnej wagi —, korony —, półkorony —.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 20. września.

1. Elug publiczny.

Table with 4 columns: W austr. wal. po 5%, Z pożyczki narod. po 5%, Z r. 1851, ser. B. po 5%, Metaliki po 5%, etc. Rows include A. Państwa, W austr. wal. po 5%, Z pożyczki narod. po 5%, Z r. 1851, ser. B. po 5%, Metaliki po 5%, etc.

Table with 4 columns: Wen. pożyczka z r. 1859, Dług Tyrola, Dług Salzburga, Dług Krainy, 2. Stan oblig. domestykaln., 3. Akcyje, Banku nar., Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a., etc. Rows include Wen. pożyczka z r. 1859, Dług Tyrola, Dług Salzburga, Dług Krainy, 2. Stan oblig. domestykaln., 3. Akcyje, Banku nar., Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a., etc.

Table with 4 columns: Kol. Grac.-Köfl. i Tow., górn. po 200 zł. w. a., Austr. towarz. żegl. par., po 500 zł. m. k., Lloyd'a w Tryeście po 500 zł. m. k., Mostu łącz. w Peszcie po 500 zł. m. k., Tow. młyn par. w Wied., Pawsz. austr. Tow. gaz., po 250 zł. m. k., 4. Listy zastawne., Banku narodowego, w mon. kon., Banku narodowego, w wal. austr., Gal. Tow. kred. po 4%, 5. Obligacye z prawem pierwszeństwa., Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k., Tow. austr. kol. państwa po 500 fr., Kol. półn. po 100 zł. m. k., Kol. Lemb. wen. po 500 fr., Kol. Gloggn. za 100 zł., Tow. żegl. par. na Dun. za 100 zł. m. k., Lloyd'a za 100 zł., 6. Losy., Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a., Tow. żegl. par. na Dun. po 100 zł. m. k., Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a., Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.

Table with 4 columns: Esterhazego po 40 zł. m. k., Salma " 40 " " , Palfego " 40 " " , Clarego " 40 " " , St. Genois " 40 " " , Windischgrätz'a 20 zł. " , Waldsteina 20 " , Keglevicha 10 " , Weksle., (Na 3 miesiące.) Amsterdam za 100 zł. hol., Augsburg za 100 zł. w. p. n., Berlin za 100 tal., Wrocław za 100 tal., Genua za 100 lir. piem., Hamburg za 100 M. B., Lipsk za 100 tal., Liwornia za 100 lir. tosk., Londyn za 10 ft. szt., Lugdun za 100 fr., Medyolan za 100 zł. w. a., Marsylia za 100 fr., Paryż za 100 fr., Praga za 100 zł. w. a., Tryest za 100 zł. w. a., Wenecya za 100 zł. w. a., (31 dni po ukazaniu.) Bukareszt za 100 piast. wol., Konstantynopol za 100 piast. tur., Dyskonto weks. Bank. nar., Procenta za zaliczki Bank. nar. na pap. publ., Kurs złota., w przecięciu w w. a. Dukaty ces. men. 6 zł. 42 c., ditto. pełnej wagi 6 " 41 1/2, Korona 18 " 50, Półkorona " " , Napoleondor " " , Rosyjski impery. " " , Kurs korony w c. k. kasach 13 zł. 50 c.

KRONIKA.

(Trzy najstarsze pułki c. k. armii.) Nowa organizacya armii wykazuje trzy następujące najstarsze pułki armii austriackiej: Pułk kirysyerów ks. Karola pruskiego. nr 8 (organizowany w r. 1618), pułk ułanów ks. Karola Lichtensteina nr. 9 (org. w r. 1649), i pułk piechoty Arcyksięcia Ludwika nr. 1 (org. w r. 1647). (Porównanie dochodów rozmaitych mocarstw.) Dochody Rosyi (bez Finlandyi i Królestwa Polskiego) wynoszą 277,664,900 rs. na 60,300,000 mieszkańców; Austrii (według obliczeń 1856 r.) 137,943,006 rs. na 39,500,000 mieszkańców; Francyi 342,660,423 na 35,784,000 mieszkańców; Anglii 335,460,774 rs. na 27,750,000 mieszkańców; Prus 86 milionów rs. na 17,200,000 mieszkańców; Hiszpanii 80,455,000 rs. na 14,216,000 mieszkańców; Belgii 24,690,000 rs. na 4,500,000 mieszkańców; Holandyi 30,090,000 rs. na 3,405,000 mieszkańców; dochody Sardynii 30,499,000 rs. na 4,920,000 mieszkańców; i Turcyi 40,958,000 rs. na 15 i pół milionów mieszkańców. W przecięciu więc na każdą głowę wypada w Rosyi 4 r. 60 kop.; w Austrii 5 r. 25 kop.; we Francyi 9 r. 56 kop.; w Anglii 12 r. 7 kop.; w Prusiech 5 r. 6 kop.; w Hiszpanii 5 r. 30 kop.;

w Belgii 5 r. 50 kop.; w Holandyi 9 r.; w Sardynii 6 r.; w Turcyi 2 r. 70 kop. Żeby ocenić jednak prawdziwy stopień zamożności mieszkańców, wypada koniecznie z ogólnej sumy dochodów każdego państwa potrącić dochody z dóbr rządowych i monopolów, które w Rosyi wynoszą 212 milionów rs.; w Austrii 19 mil.; we Francyi 61 mil.; w Anglii 8 mil.; w Prusiech 37 mil.; w Hiszpanii 20 mil.; w Belgii 7 mil.; w Holandyi 1 i pół mil. rs.; w Sardynii 1,650 000 rs. a w Turcyi 12 mil. rs. Po takim potrąceniu zostają nam tylko podatki stałe i niestałe, z których w przecięciu na jednego mieszkańca przypada: w Rosyi 1 r. 4 kop.; w Prusiech 1 r. 84 kop.; w Austrii 8 r. 3 kop.; we Francyi 7 r. 49 kop.; w Anglii 11 r. 78 kop.; w Turcyi 1 r. 80 kop.; w Hiszpanii 3 r. 50 kop.; w Sardynii 5 r. 84 kop.; w Belgii 3 r. 83 kop.; w Holandyi 8 r. 62 kop. Tak więc dochody z podatków stałych i niestałych w pięciu pierwszorzędnym mocarstwach wynoszą w Rosyi więcej niż 22 od sta, w Prusiech blisko 57 od sta, w Austrii mniej niż 58 od sta, we Francyi blisko 79 od sta, w Anglii nakoniec 57 od sta ogólnej sumy dochodu.